

ЦЕНТЪР ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ – ГРАД МИЗИЯ

Ул.“ Петко Банков4 №1A, e-mail cplr_mizia@abv.bg

УТВЪРДИЛ:
ЕМИЛИЯ КИНОВСКА – ДИРЕКТОР

**ПРОГРАМА
ЗА ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ НА
ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО, МОТИВАЦИЯТА
И ПРЕОДОЛЯВАНЕТО НА ПРОБЛЕМНОТО
ПОВЕДЕНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ
В ЦПЛР – ГРАД МИЗИЯ**

I. ОСНОВАНИЕ

“Програма за дейности по превенция на тормоза и насилието, мотивацията и преодоляването на проблемното поведение при децата и учениците” /наричана по-долу Програмата/ се основава на Закон за училищното и предучилищно образование, Наредба за приобщаващото образование, Закон за закрила на детето и Закон за безопасни условия на труд, както и на задължителните документи за работата на ЦПЛР , а именно: Правилник за дейността на ЦПЛР; Правилник за вътрешния трудов ред в ЦПЛР ; Стратегия за развитие на ЦПЛР, План за обучение на ЦПЛР за 2023/2024 г.;

Според Наредбата за приобщаващо образование от 2016 година дейностите на ЦПЛР се осъществяват в две основни направления на реализация: Обща подкрепа за личностно развитие - стимулиране на уменията и способностите при талантливи деца и ученици; Допълнителна подкрепа за деца и ученици със СОП и за деца и ученици с трудности в адаптацията в образователната среда. В този смисъл, Програмата е елемент на общата подкрепа в Приобщаващото образование при деца и ученици с поведенчески и емоционални дефицити.

В областта на общата подкрепа, ЦПЛР реализира поредица от дейности и събития: художествено-творчески, образователни и спортни, които от своя страна играят важна роля при повишаване на мотивацията и превенцията на дезадаптивното поведение при подрастващите.

Програмата има за цел да очертава рамките на единна структура от насоки и дейности за противодействие и превенция, която да подобри както образователната и творческа среда на ЦПЛР , така и да подпомогне училищата, родителите и обществеността в усилията им за справяне с явленията на агресия и агресивното поведение.

В изложението са представени ключовите понятия на които се базира Програмата, а именно: понятията „насилие” и „тормоз”, както и начините за тяхното проявление във вид на проблемно поведение. За формулиране на последващи конкретни стъпки при преодоляване на подобен вид поведение са изведени основните насоки и направления в Програмата, а за постигане на конкретни резултати през учебната година е представен План на дейностите за 2023/2024 г.

II. КЛЮЧОВИ ПОНЯТИЯ

Насилието между деца в училище обхваща различни по вид и сложност прояви, които оставят дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търсят насилие, така и на онези, които го извършват. Насилие означава тормоз. Той – сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един или група ученици.

1. Понятието “насилие”- видове

1.1. Физическо насилие е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето”.

1.2. Психическо насилие представляват “всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неумението на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда”.

1.3. Сексуално насилие и злоупотреба над дете - участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подгответо от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табута на обществото.

2. Понятието “тормоз”

Тормозът представлява злонамерена проява, която има за цел да нарани или унизи дете. Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция,

за да нареди другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот. Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия. Тормозът може да бъде: **преки** нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане с обидни прякори, сексуални забележки, открадване или повреждане на лични вещи) или **непреки** (например разпространяване на слухове или насищаване на другите да отхвърлят или изключат някого от приятелската среда).

Видове тормоз:

- Физически тормоз, например: бълкане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, затваряне в някое помещение;
- Вербален тормоз – словесни изрази, които имат за цел унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите- подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;
- Психически тормоз – подмятане, подиграване, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи;
- Социален тормоз – избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране;
- Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, създаване на смущаваща, враждебна,принизяваща и унизителна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.
- Виртуален тормоз – обидни и заплашителни текстови съобщения по мобилен телефон, електронните средства за комуникация или в социалните мрежи; разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис в интернет или по други канали без негово съгласие, кражба на самоличност, разпространение на слухове в социалните мрежи др.

III. ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОГРАМА НА ЦПЛР ЗА ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО, МОТИВАЦИЯТА И ПРЕОДОЛЯВАНЕТО НА ПРОБЛЕМНОТО ПОВЕДЕНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

1. Основни принципи на Програмата

Прилагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и насилието и създаване на сигурна образователна среда.

2. Цели на Програмата

- 2.1. Противодействие на училищния тормоз чрез дейности и мерки, осъществявани в ЦПЛР и прилагани във всички учебни заведения на територията на община Мизия.
- 2.2. Изграждане на умения за справяне с различните форми на насилие сред децата и учениците.

2.3. Създаване на благоприятна образователна среда в ЦПЛР.

2.4. Развитие на талантите на децата и учениците в групите на ЦПЛР като средство за противопоставяне на агресията.

2.5. Превенция на дезадаптивното поведение при талантливи деца в риск и деца от рискови групи, част от общата подкрепа в приобщаващото образование в ЦПЛР .

3. Задачи на Програмата

3.1. Да се сведат до минимум проявите на тормоз и агресия между децата и учениците в ЦПЛР

3.2. Да се съсредоточат усилията на педагоги, на учениците, на родителите и всички учебни институции, организации и служби, свързани с работата на ЦПЛР за превенция на тормоза.

3.3. Да се изгради мрежа от правила за задълженията на всички участници в ЦПЛР.

3.4. В реализираните художествено - творчески, образователни и спортни дейности на ЦПЛР да се заложат приоритети за повишаване на мотивацията и утвърждаването на ценности у децата и учениците.

4. Насоки в Програмата

4.1. Координация на дейностите

Координацията на дейностите по проблемите на насилието и тормоза следва да се обезпечи със създаването на Координационен съвет към ЦПЛР. Координационният съвет следва да обосobi Документ за описание и съхранение на информация, свързана с конкретни случаи на насилие или тормоз, предприети мерки, ангажирани лица и институции.

Координацията на дейностите по проблемите на насилието и тормоза се обезпечава по ред, постановен от Директора.

4.2. Конкретика и инструментариум

Превенцията на насилието и тормоза е свързано с поставяне на ясни граници, изграждане на ценности, правила и процедури. За целта, в ЦПЛР следва да се подготви методическа база, посредством извършване на следните дейности:

4.2.1. Методите на работа в ЦПЛР следва да са в съответствие с педагогическите и психологически похвати за превенция и корекция на проблемното поведение, а именно: провеждане на обучения, тренингови програми, дискусии, интервюта, консултации с родителите и психодиагностика при неуточнени състояния.

4.2.2. Превентивните и коригиращите мерки в ЦПЛР следва да се предприемат на следните нива: ниво учебна група; ниво институция и ниво родители, училища и общественост.

4.2.3. В началото на всяка учебна година, в ЦПЛР следва да се планират действия за противодействие на тормоза и агресията.

4.2.4. За извършване на дейностите, в ЦПЛР следва да се предвиди подходяща материална база, дидактични материали и техническо обезпечаване.

4.3. Нива на въздействие

4.3.1. Ниво Учебна група - клуб или школа

Прилагане всички форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит, изработване на табла срещу насилието, есета на същата тема и др. Целта на това ниво е да се създаде пространство, в което да се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие.

Основни теми могат да бъдат:

- "Какво представлява тормозът, разпознаваме ли го и какво правим в случай на насилие?";
- "Да превърнеш мечтата в реалност";
- "Какво знаем и не знаем за тормоза?";
- "Правила на поведение и човешките ценности?".

4.3.2. Ниво Институция - ЦПЛР

- Подобряване на системата за съобщаване на случай на тормоз;

- Включване на експерти, родители, ученици, учители и т. н. за решаване на казуси;
- Повишаване квалификацията на учителите по отношение справяне с критичните ситуации и др. ;
- Взаимодействие с МКБПМН, МВР, Детска педагогическа стая, Социално подпомагане, Закрила на детето;
- Насочване към здравни и социални услуги за децата и семействата.

4.3.3. Ниво Родители, училища и общественост

- Ангажиране на общественици, учители и родители, които могат да станат посредници между училището и родителите или други организации и институции;
- Привличане на общественици, учители, специалисти и родители, които могат да осигуряват ресурси за изпълнение на училищни дейности.

4.4. Ред в ситуации на тормоз:

4.4.1. При ниска степен на нарушаване на правилата:

Прекратяване на нарушението, с изтъкване на нарушеното правило и налагане на съответното наказание. Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената щета, прилага се подходът за възстановяване на щетата, като задължително се уведомява класният ръководител, педагогическият съветник или училищният психолог. На детето се обяснява, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самият ученик, и че се действа с оглед да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан.

4.4.2. При повтаряне на едни и същи нарушения:

Изготвя се Протокол за тормоз и се изисква възстановяване на щетата, преценява се дали е необходимо да се разговаря с родителите.

4.4.3. При сериозно нарушение на правилата:

При сериозното нарушение на правилата се отчита злоупотреба със сила, както и създаване на ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, както на детето - жертва, така и на детето - извършител. Следва: Насочване към МКБПМН, полицията, Детска педагогическа стая /ДПС/ и Отдел "Закрила на детето"; Изготвяне на Протокол за тормоз и провеждане на среща с родителите. Възстановяване на щетите и включване на учениците в допълнителни програми.

4.5. Регистриране на ситуации на тормоз и насилие:

Всяка ситуация на тормоз трябва да бъде регистрирана и описана от учителя, който я е наблюдавал. Регистрирането на конкретните случаи се извършва във формирания към Координационния съвет Документ за описание и съхранение на информация, свързана с конкретни случаи на насилие или тормоз.

Описва се всяка ситуация, кога се е случила /дата/, какво се е случило /кратко описание на случая/, кои са участниците, кой служител е регистрирал ситуацията /име и подпись/ и какви мерки са били приети. Всичко това се поставя на съхранение член на Координационния съвет, определен от директора.

В случаите, когато детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност за разрешаване конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от отдел „Закрила на детето”, като първа стъпка се уведомява директора на ЦПЛР, който е задължен да уведоми отдела, МКБПМН, полицията.

4.6. Наличен ресурс от педагогически специалисти за обезпечаване на дейностите:

ЦПЛР разполага със следните педагогически специалисти: ръководители на извънучилищни групи в областта на общата подкрепа за личностно развитие и психолог;

IV. ПЛАНИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИ В ЦПЛР ПО ПРЕВЕНЦИЯ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО, МОТИВАЦИЯТА И ПРЕОДОЛЯВАНЕТО НА ПРОБЛЕМНОТО ПОВЕДЕНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

В Програмата са изведени конкретните действия в ЦПЛР за преодоляване на проблемно поведение на подрастващите, както и отделни инициативи, със своите срокове, отговорници и нива на изпълнение;

ПЛАН НА ДЕЙНОСТИТЕ В ЦПЛР ЗА 2023/2024 УЧЕБНА ГОДИНА ПРЕВЕНЦИЯ, МОТИВАЦИЯ И ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПРОБЛЕМНОТО ПОВЕДЕНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

1. Провеждане на инициативите и събитията от Годишния план на ЦПЛР на ниво Учебни групи, с поставяне на акцент върху мотивацията и утвърждаването на ценностна система.

Срок: През цялата учебна година

Отг: Преподаватели на групи

2. Превенцията на ниво Родители, училища и общественост - уведомяване на училищата и специализираните общински структури за дейности за личностно развитие в ЦПЛР, с цел обхващане и присъединяване на повече нуждаещи се от психологическо подпомагане талантливи деца и ученици в рисък, в помощ на общата подкрепа в учебните институции.

Срок: м. ноември, 2023 г.

Отг.: Директор на ЦПЛР

3. Запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал в ЦПЛР с формите на насилие и правилата за противодействие на тормоза в училищната, предучилищната и извънучилищна среда. Формиране на Координационен съвет и на Документ за съхранение на информацията, свързана с насилие и тормоз.

Срок: м. ноември, 2023 г.

Отг.: Директор на ЦПЛР

4. Изготвяне на Ред и единни правила за задълженията на педагогическия и непедагогически персонал, свързани със случаите на тормоз и съгласувани с основните нормативни документи за дейността на ЦПЛР.

Срок: м. ноември, 2023 г.

Отг.: Директор и Координационен съвет към ЦПЛР

5. Процедури при наличие на тормоз: При слабо нарушаване на правилата да се изтъкне за нарушеното правило – налагане на съответна последица.

Срок: През цялата учебна година

Отг.: Преподаватели на групи в ЦПЛР

6. При повтаряне на едни и същи нарушения на правилата, да се изготви протокол за тормоз, да се възстанови щетата, преценява се дали е необходимо да се говори с родителите.

Срок: През цялата учебна година

Отг.: Преподаватели на групи, Координационен

съвет и Директор на ЦПЛР

7. Когато нарушаването на правилата е сериозно – злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, както на детето – жертва, така и на детето - извършител: да се насочи детето - извършител към полицията, ОЗД и община; да се изготви протокол за тормоз и да се извърши среща с родителите за възстановяване на щетата.

Срок: През цялата учебна година

Отг.: Преподаватели на групи, Координационен

съвет и Директор на ЦПЛР

8. Обучителни дейности по превенция на тормоза и насилието на ниво Учебна група - състав, клуб, школа: "Какво представлява тормозът в реалността и в интернет, какво правим в случай на насилие?".

Срок: м. януари, 2024 г.

Отг.: Преподаватели на групи в ЦПЛР

9. Обучителни дейности по превенция на ниво Родители, училища и общественост, изразяващи се в медийни публикации и провеждане на открыто обучение на тема: "Причини за появяване на агресията при деца и ученици и начините за преодоляването им в семейството".

Срок: м. март., 2024 г.

Отг.: Психолог в ЦПЛР

10. Включване на ученици с проблемно поведение в допълнителни програми за противодействие на тормоза и насилието на ниво Учебни групи, осъществявани в специализираните групови дейности за личностно развитие и психологическа подкрепа в ЦПЛР, както и насочването им към специалисти за допълнителна подкрепа.

Срок: През цялата учебна година

Отг.: Преподаватели на групи в ЦПЛР

11. Индивидуална и групова работа с ученици, които са регистрирани до момента и превенция с тези, които са предразположени към подобни прояви, чрез пренасочването им към различни творчески състави, школи, групи и събития на ЦПЛР на ниво Учебни групи.

Срок: През цялата учебна година

Отг.: Преподаватели на групи в ЦПЛР

12. Взаимодействие с обществеността:

- Отдел „Закрила на детето“;
- Местна комисия за БППМН и Обществени възпитатели;
- Дирекция „Социално подпомагане“;
- Държавна агенция за закрила на детето и Министерството на вътрешните работи /Към Държавна агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111/;
- Инспектори - ДПС;
- Национална мобилна група за психологическа подкрепа във връзка Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция;

Срок: През цялата учебна година

Отг.: Директор и Координационен съвет на ЦПЛР

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За мотивацията и преодоляване на проблемното поведение у децата и учениците, следва да бъдат обхванати всички елементи на системата учител - родител - ученик, като заедно с конкретните корективни мерки, с приоритетно значение са процесите по превенция, обучение, повишаване нивото на култура и промяна на ценностния модел у всички членове на общността.

Програмата е разгледана и приета на педагогически съвет №5/28.09.2023 г. и е утвърдена със заповед № 15/29.09.2023 г.